

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การบริหารการมัธยมศึกษาในประเทศไทย : จากโครงการศึกษา พ.ศ.2441 ถึงการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ.2553

ผู้เขียน นายดิศกร นินนาทโยธิน

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. ชูชีพ พุทธิประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร พงษ์วาท อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบและวิธีการบริหารการศึกษาและการมัธยมศึกษาในประเทศไทย โดยเริ่มต้นในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายใต้แนวนโยบายทางการศึกษาของชาติฉบับแรก คือ โครงการศึกษา พ.ศ.2441 จนถึงการบริหารการมัธยมศึกษา ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 จนกระทั่งมีการจัดตั้งสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในปี พ.ศ.2553 ซึ่งการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิง เอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากเอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนรายงานการศึกษาที่เคยมีผู้ศึกษาไว้ และทำให้การของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอใน ลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่า การบริหารการมัธยมศึกษาในช่วงของการปกครองตามระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลในวงแคบ ความนิยมเรียนในระดับ มัธยมศึกษายังมีน้อย นอกจากนี้กระทรวงธรรมการ ยังเป็นกระทรวงที่ได้รับการสนับสนุนน้อย เมื่อเทียบกับกระทรวงต่าง ๆ ทำให้กิจการด้านการมัธยมศึกษาไม่กระจายไปสู่ส่วนภูมิภาค แม้ว่า ในช่วงปลายรัชกาลที่ 6 (พ.ศ.2453–2468) จะมีการจัดตั้ง โรงเรียนในส่วนภูมิภาคเพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังขาดแคลนบุคลากร งบประมาณและความเสมอภาคทางการศึกษาอยู่อีกมาก

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 การบริหารการมัธยมศึกษาตั้งแต่ยุคสมัยนั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้คำนึงถึงสิทธิ

เสรีภาพของประชาชนมากขึ้น ตลอดจนผลักดันให้เยาวชนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระบบมากขึ้น ให้การเรียนในระดับมัธยมศึกษามีทางเลือกหลายด้านตามความถนัดของผู้เรียน แต่ประสิทธิภาพในการบริการการศึกษาทั้งระบบยังไม่เป็นที่ปรากฏเด่นชัดนัก เนื่องจากยังขาดความเป็นเอกภาพในการจัดการการศึกษา ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 จึงได้ระบุในมาตรา 81 ให้มีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติขึ้น ซึ่งต่อมานำไปสู่การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดตั้งสำนักงานในกระทรวงศึกษาธิการขึ้นมาคือ “สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยยุบรวมสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษาและกรมวิชาการเข้าด้วยกัน โดยมีศูนย์บริหารและให้บริการทางการศึกษาแก่โรงเรียนในสังกัด เรียกว่า “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบ

อย่างไรก็ตามการบริหารการมัธยมศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้เกิดปัญหาความไม่เป็นเอกภาพทางความคิดขึ้น เพราะบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษาบางส่วนรู้สึกว่าคุณภาพไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะผู้บริหารเขตพื้นที่หลายๆ แห่งให้ความสำคัญกับบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษามากเกินไป นอกจากนี้บุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษาบางส่วนไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรที่เปลี่ยนไป จากที่เคยแยกกันอยู่ แม้จะยังคงสังกัดกระทรวงเดียวกันก็ตาม จึงมีความพยายามขอแยกส่วนการบริหารการศึกษาออกจากกันระหว่างการมัธยมศึกษากับการประถมศึกษา ในที่สุดก็นำไปสู่การจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในปี พ.ศ. 2553 เอกภาพในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พอจะมีอยู่ก่อนหน้านี้ ก็หายไปอีกครั้งหนึ่ง

การปฏิรูปการศึกษาที่กำลังดำเนินไปอยู่ ณ เวลานี้ จึงควรที่จะศึกษาและทบทวนประวัติศาสตร์ทางการบริหารการศึกษาที่ผ่านมา และเรียนรู้จากอดีตเพื่อกำหนดนโยบายให้สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมกับพัฒนาบุคลากรในวงการศึกษาระดับให้สามารถร่วมกันจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเป็นเอกภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเอกภาพในการบริหารให้ได้

Independent Study Title	Secondary Education Administration in Thailand : From B.E.2441 Educational Project to the Establishment of B.E.2553 Secondary School Educational Service Area Offices	
Author	Mr. Disakorn Ninnatyothin	
Degree	Master of Education (Educational Administration)	
Independent Study Advisory Committee	Assoc. Prof. Dr. Choocheep Puthaprasert	Advisor
	Assoc. Prof. Dr. Annop Pongwat	Co-advisor

ABSTRACT

This independent study was aimed at examining ideas, principles, developments, models and methods of secondary education administration in Thailand, beginning from the Education Project of 1898 during King Rama V's reign to that under the present national education law of 1999 as amended in 2010. It is basically of a documentary and historical inquiry nature plus some random conversations with people responsible in the field for secondary education administration.

It was found that secondary education administration during the absolute monarchy era was that carried out for a very limited number of students and the demand for it was also very. Moreover, the then Ministry of Education, compared to other Ministries, was very much under funded rendering its secondary education provision efforts incapable of reaching those beyond the capital's boundaries. Even given the fact that more secondary schools had been opened outside the capital city during the latter part of King Rama VI's reign (1910 – 1925), they still lacked personnel, budget and equality of educational opportunity.

Following the great change in 1932, secondary education administration began to pay more attention to the issue of citizens' rights to more formal education including secondary education. It was not until the promulgation of the 1997 Constitution when the idea of a national education law was finally put to practice. The 1999 National Education Act defines secondary education as part of basic education and established the "Basic Education Commission" at the

Ministry of Education. Its work is carried out by Offices of Educational Service Area scattered around the country. These offices handled until July of 2010 both primary and secondary education creating basic education administrative unity of some sort. However, this seeming unity did not last long. Primary and secondary education personnel in the field, particularly the latter, quickly found out that actually they belonged to different administrative and organizational cultures and values. The divorce finally came in July of 2010. Secondary education people broke the unity and again set up their own administrative structures and practices.

However, the new structures and practices coexist with those of the primary education only at the service area level. At the central Ministry level, they both are still under the same umbrella body, the Basic Education Commission. Again, the basic education administration unity, in practical existence for only about six years, was shattered. It now remains to be seen whether the new secondary education form and practices will be efficient and effective ones and ever be instrumental to the long cherished administrative unity the whole education system badly needs.